

ІЛЮСТРАВАНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

Прыкладная постаць Каруса Каганца

Калі буры, пяруны і навальніцы хочуць зьбіць нас з выбранага шляху і калі сапраўды цяжка йсьці да мэты, — тады добра заглянуць у сваю гісторыю, паглядзець як працавалі нашыя папярэднікі, як яны перамагалі напатыканыя перашкоды, і ад іхняй стойкасці і вытрымаласці зачэрпнуць сілы да далейшае працы. А выдатных, стойкіх і верных сыноў Беларускага народу шмат ужо меў. Многія з іх не шкадавалі нават жыцця свайго на аўтар свайму Народу.

Адным з лепшых сыноў Беларускага Зямлі быў і Казімер Кастравіцкі, ведамы ў бел. літаратуры, як Карусь Каганец. Сёлета 20.V мінула ўжо 20-ць год ад ягонае сьмерці. У гэтым кароткім артыкуле, пасьвячаным ягонай памяці, ня зможам і не сабіраем даць поўны абраз Беларускага дзейнасьці і літаратурнае творчасці К. Каганца, астаўляем гэта нашым навукоўцам і заклікаем іх да гэтага, бо ўжо трэба гэта зрабіць, так як трэба было бы выдаць асобнымі кніжкамі творы ягоныя раскінутыя па розных часапісах. Тут зьвернем увагу толькі на найбольш важныя і характэрныя рысы і факты дзейнасьці Казімера Кастравіцкага.

Вось-жа працу сваю на бел. адраджэнскай ніве Кастравіцкі пачаў у вельмі цяжкую, дзікую пару расейскае царска-Александрускае рэакцыі (канец XIX ст.), тады, калі проста немагчыма было што-небудзь Беларускае рабіць і калі за працу гэта гразіў Сібір і востраг. Кастравіцкаму гэта ня было страшным. Ён быў гарачым рэвалюцыянерам, чалавекам паступовым і кінутым кліч: „Беларусь трэба падыймаць!“. У 1893 г. напісаў ён першы свой

К. Каганец.

беларускі твор „Прамову“, у каторай між іншым гаварыў гэтак:

„Гэй, хлопцы, брацьця мае, а сыны Зямлі Беларускай, каторая раскінулася ад Гродна да места Смаленска і ад Прыпяці аж на другі бок ракі Дзвіны перакінулася. Кіньце ўвакол вокам, сабя-рэце харашэнька думкі і скажэце, ці павінна так быць, як цяпер ёсьць? Ці справядліва гэта — ўсяго, што сваё чурацца і мовы сваё і звычайно свайго, і вопраткі сваё? А ведайце тое, што мова наша калісь слаўнай была, і быў час, калі наша мова працьвітала пры дварэ каралёў польскіх. Ведайце, што спамеж вас больш, як спамеж другіх народаў славянскіх, слаўных людзей выходзіла даўней і цяпер выходзіць і розумам і ваеннымі заслугамі... Адно ня добра, што кожны славу прыносіць не сваёй старонцы, а ўсё чужым... Але не! Наш народ не загіне, і прыйдзе такая часіна, што прачнецца!..“

Каганец моцна верыў, што будзе жыць Беларусь і для яе працаваў у народзе, пісаў Беларускае гістарычныя і бытавыя апавяданьні, а таксама і вершы, якія друкаваліся ў „Нашай Ніве“, „Вольнай Беларусі“ і інш. часапісах. Пісаў ён і сцэнічныя творы, у найлепшым з якіх „Модны Шляхцюк“ моцна высьмейвае тую бел. моладзь, што набіраецца гарадзкае быццам культуры, хварэе на панскаць, гоніцца за „модаю“, гаворыць папольску і ад-

ракаецца ўсяго роднага. У бытавой сцэны „У іншым шчасці няшчасце схавана“ парушаны соцыяльныя несправядлівасці.

К. Кастравіцкі быў чалавекам дужа арыгінальным. Ён, як ужо сказана, быў рэвалюцыянерам, хадзіў заўсёды з фінскім нажом, а адначасна не забываў аб рэлігіі, маліўся, — маліўся з рукапіснай кніжачкі да набажэнства, якую сам напісаў пабеларуску. Маліўся ён уложанай сабой песьняй-вершам:

О, Божа, Спасе наш,
Ты міласць нам пакаж,
З нядолі вызваль нас
Збудзі, Ты нас ўжо раз.
Ты вочы нам адкры
І сьвету нам пашлі,
Ты праўду нам пакаж,
О, Божа, Спасе наш!..

Песьню гэта пяюць сяньня ўжо ўсе беларусы, пяюць яе і віленскія беларусы-каталікі ў касьцэле сьв. Мікалая.

У вершы „Наш сымбаль“ Каганец гарача заклікае беларусаў змагацца „за родную краіну, звычай і мову“, а так-жа „грудзьдзію ставаць за веру“.

Праф. Карскі даказвае, што пад рэлігійнай Беларускай верай Каганец разумее Унію. На той час, калі ён працаваў, Унія была з пункту гледжання нацыянальна-беларускага пажадана. Але часы зьмяніліся і Унія ў сяньняшніх абставінах надта-ж далёкая ад ідэалу веры агульна-беларускай. Ды ня ў гэтым справа. — Важным ёсьць тое, што Каганец, побач з справай нацыянальнай, сацыяльнай і рэвалюцыяйнай, ставіў справу рэлігійную, каторая сапраўды вельмі важная. Бо-ж усім ведама, што рэлігію выкарыстоўвалі ў нас чужынцы для варожых Беларускаму Народу палітычных мэтаў асыміляцыйных, а на-

Дэбетаўман
Бібліятэка СССР
Імя У. І. Леніна

дукцыі. У індыўідуальным карыстаньні сялян астаюцца — гаспадарскія будынкі, прыладзе для працы на сваёй дзялянцы і часьць жывёлы. Абагульняецца ў калгасе жывы і мёртвы інвэнтар і запасы, патрэбныя ў прадукцыі. Для асабістай патрэбы сяброў калгасу выдзяляецца некалькі штук коняў з агульнага ліку калгасных коняў. Кожны калгаснік у районах: збазовых, льяных, канапляных, бурачных, хлапковых, бульбяных, чайных і тытунёвых можа мець на ўласнасьць — 1 карову, 2 ялаўкі, 1—2 свіні з парасятамі, да 10 авец і коз, неагранічаную колькасць хатніх птушак (курэй, гусей, качак, індыкоў) і трусой, ды да 20 вульлёў пчолаў.

У гадаўляных районах можна трымаць: 2—3 каровы, ялаўкі, 2—4 свіні з парасятамі, 20—25 авец і коз, рэшта тое самае, што і вышэй. У ўсходняй частцы зўрапейскай Расеі, на Каўказе і Сібіры, дзе перад вайной гадоўля была высака разьвіта, можна мець 4—5 кароў, ялавак, 30—40 авец і коз, 2—3 свіні з парасятамі, 1 каня або 2 вярблюды, 2 аслоў і г. д. У Казакстане і іншых мясцовасьцях, дзе жыхары йшчэ ня жывуць аседла, лік жывёлы павялічваецца да 8—10 кароў, ялавак, 100—150 авец, 10 коняў, 5—8 вярблюдаў і г. д.

З гэтага бачым, што савецкая ўлада дэйшла да перакананьня, што ў гадоўлі калектыві-

зацыя зрабіла крок назад а не наперад. Таму і пайшла на ўступкі.

Апрача таго, на зьездзе было пастаноўлена, што выкінуць з калгасу селяніна можна толькі пастановай $\frac{3}{4}$ галасоў сяброў калгасу. Уступіць-жа ў калгас можа кожны, хто скончыў 16 г. жыцьця.

Якія могуць быць насьледкі праведзенай на зьездзе калгаснікаў-ударнікаў зьмены? Сталін на зьездзе кінуў кліч — убагачайцеся! Ён ведаў, што калі дасьць пэўныя ўступкі ў індыўідуальнай гаспадарцы, то кліч убагачайцеся! не астанецца без насьледкаў. Такіяно і было. Маючы 1—2 каровы селянін стараўся для іх пашы. Калгасныя сенакосы і пасьбішчы былі для яго адкрыты. Сена на корм для жывёлы, ён, калі не ляніўся, мог мець. Гной скарыстаць ад вызначанай колькасці жывёлы на $\frac{1}{4}$ гэктара ён ня можа, дык змушаны аддаваць яго на агульнае калгаснае поле. Свіней трымаць бяз бульбы і збожа немагчыма. Дзеля гэтага мусіць брацца за працу ў калгасе, каб атрымаць больш прадуктаў. Такім чынам калгаснікі самі асабіста зацікаўлены ў лепшым ураджаі і хочашня-хочаш прывязваюцца да калгасу. Тым вось можа тлумачыцца факт, што ўжо ў 1937 г. ураджаі у СССР быў значна большы, чым у папярэднія гады. І калі раней Саветы прывозілі збожа з загра-ніцы, то цяпер могуць ужо самі

кідаць яго на міжнародныя рынкі

Сёлета савецкая ўлада пайшла на далейшыя ўступкі сялянам і выдала загад, што толькі 30 працэнтаў агульнага ўраджаю ў калгасе можа пайсьці на ўсялякія адлічкі, а 70 прац. мусіць быць падзелена між калгаснікаў.

Прыглядаючыся да гэтых зьменаў трэба сказаць, што яны моцна павярнулі да перадваеннай сыстэмы. Адносіца гэта да кроўна расейскіх краёў, дзе перад вайною панавала абшчына. Там селянін зямлі на ўласнасьць ня меў.

Зусім іначай было на беларускіх землях. Тут было індыўідуальнае гаспадараваньне і селянін прывік ня толькі да ўласнай каровы ці каня, але і да свайго кавалка зямлі. Таму трэба сказаць, што хаця апошнія зьмены ў савецкай земляробскай гаспадарцы ўносяць шмат чаго новага ў жыцьцё селяніна-калгаснікаў параўнаньні з папярэдняй прымусовай калектывізацыяй, аднак яны не даюць яму магчымасьці належна разьвіць свае гаспадарчыя здольнасьці. Наш бел. селянін ідыўідуаліст і яму трэба даць магчымасьць мець адпаведны абшар зямлі і належныя варункі гаспадараваньня, а тады будзем магчы пабачыць сапраўдныя плады ягонае працы.

Інж.-агран. П. З.

Maślanka — heta taja částka śmiatanki, jakaja astajecca zbiuśy masła. Heny pradukt małaka šyraka raspausiuđžany dziela svajej karysnaści jak ježa i adnačasna dziela lekarskich svomaščiaŭ, u dziaćiej u lačeŭni ŭ ich volnaści. Z maślanki robiac nadta smaśny syr (švajcarski, niekatoryja vidy handlerskaha) i kefir.

Syr — u hetym pradukcie małaka majem najboľš bialka. Syry byvajuć i klustyja i chudyja. Klusty syr miecimiem z celaha małaka; kali addzielim śmiatanu (asabliva na centrahoncy), syr budzie chudy. Dziakujućy prysutnaści ŭ syroch bialka, žjaŭlajuca jany nadta karysnaju stravaju.

Udar piarunom.

Piarun — heta zlučeŭnie elektryki, jakaja zna chodzicca ŭ chmarach — z toj elektrykaj jakaja jość u ziamli. Kali hetaja dva toki zlučacca, žjaŭlajuca švialo — małanka (bliskavica) i hrymota. Jakaja vyklikajuca nadta chutka prabiehajuć j elektryčnaj iskraj. Zlučeŭnie dvoch tokaŭ moža adbyvacca i pamież dzviumia chmarami.

Padčas bury, kali pačynaje hrymieć i žjaŭlajuca piaruny, treba być nadta aściarožnym. U chatie treba začynić dzviiery i vokny, kab nia bylo skraźniaka. Najlepš treba sieści zдалok ad vakna, na siaredzinie chaty, ale nie pad lampaju, kali taja vi-

sić na niejkim metalovym lancužku, ci na niejkim drocie, dziela taho, što elektryka najlahčej prachodzić praz metalovyja pradmiety. Nia treba siadzieć i bliska piečki ci kominu dziela taho, što piaruny pa saży, taksama jak i pa metalach lohka prabiehajuć. Kali čalaviek znojdziecca padčas bury ŭ poliniaz možna chavacca pad dreva, muravanyja ścieny ani navat pad kopy siena ci zboža. Nia treba stajać blizka žyvioly ci vady. Kali čalaviek padčas bury jedzie, nia treba pahaniać kania, kab chutčej niedzie zajechać. Takich uciekačoŭ čašta piarun dahaniaje. Lepš tadv stanuć na siaredzinie darohi, zдалok ad dreva i vady i ždać pakul bura ŭspakoicca. Nia možna padčas bury trymać parasona ci kulasy z metalovym nakančeŭnikom, kab nie pryčiahnuć piaruna.

Ratavaŭnie. Časta čalavieka, u jakoha ŭderyŭ piarun, zakopyvajuć u ziamlu. Škada na heta času. Zamieš taho lepš pakinuć jaho na šviežym pavietry, abo vynieści z chaty, kali piarun uderyŭ u chatu.

Chvoraha treba raspranuć i palivać hałavu. Hrudzi i ūsio cieła chalođnaj vadoj. Pad nos treba dać paniuchać amanjaku, eteru, kaloŭskaj vady ci voctu. Padošvy i lydki raścirać treba ščotkami ci hrubym suknom. Nadta važna jość ūmieć zrabić chvoramu štučnaje dychaŭnie. Dochtar tut moža najboľš pamahčy — dyk lepš jaho kliknuć da chvoraha.

RAŚCIOM ŠTO-RAZ VYŠEJ

Bielaruski balet „Jurje“.

Adradžeńnie Bielaruskaha Narodu, nia hledziačy na niaspryjajučyja abstaviny, chutka jdzie napierad. Pačaŭšy ad najpraściejšaj i najprymityŭniejšaj šviedamašci nacyanalnaj, śacyjalnaj i relihijnaj, praz roznyja prajavy arhanizacyjnaha kulturnaha žyćcia, vyjšaŭ naš narod na aħulny vysoki ślach usich cyvilizavanych narodaŭ. U śvievie palityčnym, navukovym, hramadzkim, artyštyčnym i inšym zaniiali Bielarusy ad paviednaje miesca. Paminajem vializarnyja (pamima prašledu) dasiahnieńni ŭ B.S.S.R, a zakraniam tolki spravu bielaruskaje muzyki i tancaŭ u Polskim Haspadarstvie.

Nia raz možna bylo pačuć, jak mnohija pany i paŭpanki abšmiejvali našyja „mužyckija“ piešni, tancy i zvyčaj, zabyvajučy sia ab tym, što Adam Mickievič perly svajej tvorčaści „Dziady“ abapior na našych bielaruskich „Dziadoch“ - paminkach. Maniuška iznoŭ ža, jakim chvalacca Palaki, amal usiu svaju muzyčnuju tvorčaść abapior na bielaruskich piešniach. Bahata karystaŭ z našaj narodnaj piešni i kampazytar Hlinka, jakoha Rasiejcy ličać svaim „ruskim“, a jaki faktyčna byŭ Bielarusam. Celymi viakami, šviedama i niašviedama, prysvojvali sabie susiednija narody našyja duchovyja skarby. Adbyvajecca heta i siańnia. Miž inšym i Vilenskaje Radyjo takija sposaby praktykuje. Tak napr. u m-cy mai siol. u adnej sa svaich aŭdycyjaŭ dla škołaŭ p. n. „Piosenki z Wilenščyzny“ nadało jano dźvie piešni polskija, a 7 bielaruskich pieratłumačanych na polskuju movu. I nidzie nie zaiknułasja, što heta jość piešni ŭziatyja z bahataj bielaruskaj skarbnycy. Jak, sapraŭdy, stydu niama tvarcom padobnych aŭdycyjaŭ! Choć hetaki pastupak „pachnie“ b. rasiejskim čynoŭnictvam, to adnak Bielaruskamu Narodu jon nia hrozny, a tolki daje adjemnaje šviadoctva kiraŭnictvu Vilenskaha Radyja.

Piešnia naša, jak užo pisalasia, siahnuła apošnim časam velmi vysaka i nam samym, jak i inšym narodam pakazałasja, ŭ svajej poŭnaj krasie.

Bielaruskaja paezija taksama staić na vysokim roŭni i majem nadziei na švietlaju budučyniu, bo jość u hetaj halinie maładyja i talenavytija siły.

Scena z baletu „Jurje“.

Tancy našyja nie mahli daŭžejšy čas užniacca na naležny im rovień, choć mieli my takich slaŭnych tancoraŭ, jak Bujnicki, dy na našych pradstaŭleńniach časta možna bylo pabačyć vysokartystyčnaje vykanańnie bieł. nac. tancaŭ. Šyrejšyja pačatki daŭ tut Miensk, u jakim niekalki hod tamu paŭstała škoła muzyki i baletu. Miž inšym apošnim časam viestki z Miensku padajuć, što tam kampazytar Cikocki napisaŭ niadaŭna bielaruskuju operu ŭ 4-ch aktach p. n. „Michaś Padhorny“ asnutuju na bielaruskich narodnych melodyjach. Tvor (libretto—słovy) „Michaś Padhorny“ napisaŭ P. Broŭka. Małady kampazytar Kryšnier ułažyŭ bielaruski balet „Salaviej“, jaki asnuty na bieł. nac. tancach i karahodach.

U Polščy taksama artystyčny šviet pačaŭ cikavicca bielaruskimi tancami.

Viedamaja i talenavitaja kiraŭnica baletaŭ Taciana Vysockaja adviedala Vilenščynu, prastudyjvala našyja tancy i zvyčaj i ŭ vyniku hetaha ułažyła vialiki artystyčny bielaruski balet p. naz. „Jurje“. Muzyku napisała M. Klech-

* * *

Ну чаго?

Ну чаго табе трэба,
Неспакойнае сэрца маё?..
Гэта сinya, сinya неба
Нам вачамі ня выпіць усё.

Раскідаючы песьні, як карты,
Маладое ў грудзёх нясучы
Ты запраўды, жыцьцё,

нешта варта! —
Неспалохаеш доля нічым!

Радасьць дня —

зацвіцеўшая вішняй
Як накрыецца сумам ціхай начы
І накіне мне боль на аблічча —
Я малюся, у даль ідучы.

Варажу на карунках зялёных
Маладога лісьця і травы,
Колькі жыць мне

у песьнях вясёлых,
Колькі буду яшчэ маладым.

І якая-б мне карта ня выйшла,
І якіх-бы прыкмет не спаткаць —
Песьня будзе цвіцець яшчэ вішняй
І я буду —

цярпець

і кахаць.

M. МАШАРА.

Вясна 1938. Дзікава.

nioškaja. Balet hety byŭ pieršy raz pradstaŭleny ŭ kras- viku i maju sioleta ŭ Varšavie ŭ Vialikim Teatry. Zacikaŭleńnie baletam „Jurja“, jak i naahŭ bielaruskimi tancami, bylo aħromnaje. Voś uryvak recenziyi najpavažniejšaha polskaha ilustavanaha časapisu „Światowid“ № 16 z dn. 16.IV.38:

„Reč dzieicca ŭ časie viedamaha na Vilenščynie „Jurja“, žvianaha z postaćciŭ šv. Juraha — patrona rašlinaŭ i lasoŭ. Šv. Jury pakazvaje dziciaci dzivv lesu. Dało heta Tacianie Vysockaj pole da pakazańnia doŭhaha karahodu lasnych duchaŭ, skačučych pa lesie ŭ ciomnuju noč šv. Juraha. Jość heta chochliki i elfy, rusalki i dzivažony, a ŭsio padskakivaje, brykaje aź kipić i katlujecca. Jość taksama pryhožy taniec Lasnoj Paniienki i jaje Ulublenaha. Urešcie na zakančeńnie — skočnyja i melodyjnyja bielaruskija tancy: „Čarot“, „Juračka“ i „Lavonicha“.

Balet „Jurje“ sapraŭdy duža pryhožy; kab naležna pradstavić sabie ŭsiu krasu i bahactva bielaruskich tancaŭ, treba pabačyć hety balet.

Pani Tacianie Vysockaj naležycca ad Bielarusau hlybokaja padziaka.

Dr. J. M.

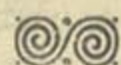
Летні безар

Залонаў вецер крыльлямі
Над вёскаю маеі,
Ноч кралась ціхім шолахам,
Ішла, як чарадзей.

Ў гародзе хорам конікі
Званілі аб жыцьці;
З балота орач нязмораны
Пагуківаў ў трысьці.

А ў вёсцы пуста-шэрай
Ні хлопцаў ні дзяўчат...
Парваны песьні працаю —
Сум бродзіць каля хат...

А. Чаромхін.

Bury i navalnicy

(Jak abryvajucca chmary)

Viasna i leta sioleta niespakojnyja. U lipni m-cy badaj kožny dzień prachodziać u roznych miastoch bury z piarunami, to hrad z vialikimi navalnicami, jakija nistożać nia tolki pasievy, ale lasy, drevy, valač budynki, masty i h.d. U samaj tolki Vilenščynie bury i hradabićci narabili ŭžo strataŭ na miliony złotaŭ. Piaruny-ž zabili kala 20 asob.

Časta, kali prachodziać bury, a doždž „ljeć jak z cebra“, ludzi havorać, što „musiç chmara abarvalasia“. I tak sapraŭdy byvaje. Jak-ža heta dziejceca.

Voš-ža ŭ cioplyja dni byvaje tak, što viecier u jakim-niebudź miescy nanosić masu ciopłaha vilhotnaha pavietra. Paryvaje jaho ciopłaja struja i niasie ŭharu. Tam jano natraplaje na chalodny viecier i ciopłaja vohkaja para astyvaje j skraplajecca ŭ hustyja mokryja chmary. Pavinien pačać padać doždž, ale z nizu dalej vieje ŭharu ciopłaja vohkaja struja i padtrymlivaje ciažkija daždžavyja chmary, jakija štoraz bolš huščiejuć. Pašla raptam z jakoj-niebudź pryčyny, napr. źmieny vietru, u adnym miescy silnaja struja pavietra, jakaja dahetul viejała ad ziamli ŭ haru i padtrymlivala ciažkija chmary, ścichaje. Tady ŭ adzin mament hrubymi kaplami apadaje na ziamlu vada, spryčyniajučy zatopu.

Najbolšy abryŭ chmary byŭ u 1931 h. u zachodniaj Amerycy, kala miesta Bahama, dzie za 5 minut nalilosia vady na 60 centymetraŭ uvyšku, h. zn. bolš-mienš hetulki, kolki spadaje vady (daždžu) ŭ nas na praciahu celaha hodu.

z. b.

Choć haračy letni čas, kašby i žniva, ale i adpačyć treba...

Z krainy Uschodziačaha Sonca

Japoniju nazyvajuć krainaj „Uschodziačaha Sonca“ abo krainaj „Raščviŭšaje Višni“. Kraina hetaja wielmi cikavaja. Raspałożanaja jana na vostravach i astraŭkoch, jakija niamala majuć skałaŭ i vulkanaŭ, jakija davoli časta naviedvajuć bury, tajfuny i ziematrasieñni. Na hetych astraŭkoch husta absiadajuć pabierežžy mora lohañkija domiki; ludziej mnoha, usie pracavityja, sialanie i rabotniki wielmi biednyja — ich mocna vykarystyvajuć, eksploatujuć vyšejšyja klasy roznych kniazioŭ i pramysloŭcaŭ. Ahułam Japonija zajmaje 385.522 kv. klm., Stalica Japonii ŭ mieście Tokijo. Usich japoncaŭ jość bolš-mienš 70 milionaŭ. Kožny japoniec wielmi mocna trymajecca tradycyi. Na tradycyi abapiorty dziaŭžaŭna - haspadarstvienny lad Japonii i japonskaja relihija. Mikada — car Japonii — ŭvačach japoncaŭ heta nia zvyčajny čalaviek, ale „pasłañnik Božy“. Historyja Japonii zapisvaje ŭžo 124-ha z čarhi takoha „pasłañnika Božaha“ dla krainy Uschodziačaha Sonca. Sučasny, 124-ty „pasłañnik Božy“ — car-mikada Siova Tenno Hirohito radziŭsia 29 krasavika i hety dzień ciapier u Japonii źjaŭlajecca najbolšym šviatam, dniom šviata Japonskaha narodu.

Dzień šviata Japonskaha narodu taksama abapiorty na tradycyi źmiennaj daty, bo jano adbyvajecca ŭ kožnyja ŭhodki dnia naradžeñnia panujučaha cara. Hetaje šviata ŭ Japoncaŭ maje svaju historyju: biare jano pačatak ad 660 hodu prad naradžeñniem Chrysta, kali ŭstupiŭ na tron pieršy

car Džimunu, asoba lehiendarnaja, bo sapraŭdnaja historyja Japonii pačynajecca ad cara Riciu, jaki byŭ u pačatku V-ha stahodździa prad naradžeñniem Chrysta.

Ed hetaje daty da siañniašniaha času historyju Japonii dzielać na 8 jperyjadaŭ: Nora — peryjad najraniejšy, u jakim pamysna razvivalas a japonskaja haspaderstviennašč i adnačasna razraslasia prydvornaja arystakracyja, jakaja pašla aslabiła ŭladu mikadaŭ, Asikaha — peryjad feudalnaj baračby i inšyja.

Sučasny — vošmy peryjad započatkavany mikadam Mutsuhito ŭ 1868 h. Hety peryjad dla krainy Uschodziačaha Sonca nazyvajecca peryjadam „Novaj Japonii“: u im škasavany feudalny lad i klasavyja pryvilei; pašyrajecca-ž i ŭsprymajecca Japoncami zachodnie-ėuropejskaja cyvilizacyja i kultura.

Japonska-kitajskaja i rasiejskajaponskaja vajna 1904 h. ŭzmocniła Japoniju da razmieru sučasnaje jaje siły, jakoj jana nikoli nia miela na praciahu doŭhaj svajej historyi.

U 1912 h. pamior mikada Mutsuhito. Na tron ustupiŭ car Tasio Tenno, jaki panavaŭ da 1926 h. Za hety čas Japonija mocna ŭvaružylasia. Sučasny mikada Siova Tenno Hirohito, jaki źjaŭlajecca „pasłañnikom Božym“ u Japonii ad 1926 h., padparadkavaŭ Japonii vialikuju krainu Mandžuryju, a ciapier pušciŭsia zavajoŭvać vializarny Kitaj i pakulšto i heta jamu udajecca. Japonija zabrala ŭžo bolš jak paľovu Kitaju.

Astp.

Z biełaruskaha žyćcia

Dalejšyja vysialeńni biełaruskich zakonнікаў. Pašla vysialeńnia z Druī biełaruskich zakonнікаў Maryjanaŭ ksiandzoŭ, ab čym my ŭžo pisali, 8 VII palicyja vysialila z tej-ža Druī 4 maładych biełarusaŭ studentaŭ, maryjanskich klerykaŭ: Antona Padziavu, časłava Sipoviča, Kazimiera Sarula i Banifaca Sarula. Adnačasna vysieleny ichni kaleha Kazimier Aniškovič — palak. Vyjechali jany z Druī, calujučy na razvitańnie rodnuju ziamielku. Z Vilni-ž 13.VII vyjechaŭ u Varšavu viedamy biełaruskі paet i pišmieńnik, maryjanin Ks Jazep Hermanovič (Vincuk Advažny). — Treba skazać, što sprava vysialeńnia biełaruskich zakonнікаў znajšła šyroki vodhałas u presie. Ab joj pišuć nia tolki hazety biełaruskija, ale badaj usie polskija, ukrainskija, litoŭskija, żydoŭskija i navat presa zahrańčnaja. Spravaj hetaj zacikaviusia i pradstaŭnik Rymaska Papy ŭ Varšavie Nuncyj Cortesi. Usie hazety zvaročvajuć uvahu na toje, što miascovaje biel. nasielnicтва staić u abaronie Ajcoŭ Maryjanaŭ i vostra vystupala suproč tych ludziej, katoryja chacieli arhanizavać sabrańnie prociŭ Maryjanaŭ. Miž inš. mocna dastalašia viedamamu vorahu biełarusaŭ, endeku ks. Barodziču, jaki jechaŭ na sabrańnie. — Ad padrobnaha apisańnia spravy vysialeńnia Ajcoŭ Maryjanaŭ strymli-vajemsia z pryčyn cenzuralnych. Zaznačajem pry tym, što za apisańnie padziejaŭ u Druī byŭ skanfiskavany „Kurjer Wilenski“ z 12.VII.

Za što byŭ skanfiskavany № 14 (130) „šlach Moładzi“. Vil. Haradz. Starastva skanfiskavala 30 VI siol. № 14 (130) „šlach Moładzi“ za artykuł „Polskija studenty na „Kresach Wschodnich“.

Pamierli. — Da Vilni tolki ciapiet dajšla viestka, što 4.II sioleta pamior u Savieckaj Bielarusi adzin z starejšych biełaruskich paetaŭ, Aleš Hurlo.

— 16.VII u Vilni pamior viedamy biełaruskі polonofil, Todar Viarnikoŭski.

Novy biełaruskі sviatar. U Miunchenie (Niamieččyna) skončyŭ universytet biełarus Michaś Maskalik i 17-ha hetaha miesiaca pašviačany na ksiandza ŭschodniaha abrađu — Žadajem jamu pamysnaje pracy na nivie relihijnaj, a taksama na nivie nacyjanalna-biełaruskaj.

Zvolnili z Kartuskaj Biarozy. Niadaŭna ŭłady zvolnili z izalacyj-

naha abozu ŭ Kartuskaj Biarozie biełaruskaha paeta S. Chmaru jaki byŭ tam pratymany 15 miesiacaŭ.

Litaraturnyja biełaruskaja - litoŭskija ŭzajeminy. Uzajemnaje zacikaŭleńnie biełaruskich i litoŭskich litaraturaŭ razvivajecca i pahtyblajecca. I tak pašla litaraturnaha biełaruskaha viečaru, sarhanizavanaha Litoŭskim T-vam Litaratury i Mastactva, i pašla taho jak biel. litaraturna-nav. časapis „Kałošsie“ (knižka 2(15) žmiašciŭ artykuł ab Litvie, pierakład z prozy i cely rad litoŭskich vieršaŭ roznych paetaŭ u biełaruskim pierakładzie, jošć ŭžo novyja fakty, jakija litaraturnyja ŭzajeminy pašyrajuć. Voš-ža niadaŭna pajavilašia ŭ Vilni litoŭskaja adnadnioŭka „Piuvis“ (Razrez), pašviačanaja biełaruskaj litaratury, u jakoj spatykajem niamala biełaruskich vieršaŭ roznych paetaŭ, u pierakładzie litoŭskim, a tak-ža klišy M. Tanka, M. Mašary, N. Arsieńnevaj i Vasilka. U tej-ža adnadnioŭcy žmieščany reprodakcyi niekatorych abrazoŭ viedamaha biełaruskaha mastaka P. Siarhiejeviča i artykuł ab jaho malarskaj pracy. U litaraturnym datatku litoŭskaha čas. „Vilniaus Žodis“ z dnia 10.VII.38 nadrukavany miž inš. pierakładzjenyja na litoŭski jazyk dva vieršy najvialikšych biełaruskich paetaŭ: J. Kupały i J. Kolasa.

Šviata ŭ biełaruskich skaŭtak. U červieni m-cy sioleta adbylašia vielmi ŭračysta prysiaha 17-ci novych biełaruskich skaŭtak. Prysiahu pryniala viečaram pry vohniščy ŭ lasku Markucikala Vilni kamandantka skaŭtak vil. vokruhu. Pašla vitali novych skaŭtak: kamandantka i instruktarka skaŭtak, dyrektor Biel. Himnazii M. Ancukievič, apiakunka biel. skaŭtak A. Lekancicha i Č. Najdziuk ad Hurtki Pryjac. Biel. Skaŭtaŭ. ŭračystašć byla zakončana biełaruskimi piešniaimi, na vusnach z jakimi ŭ radoch viarnuljšia biel. skaŭtki ŭ Vilniu, adkul pašla razjechalisa pa kraju.

Z vydavieckaje nivy: „*Пад мачтай*“ — pad hetkim nazovam niadaŭna vyjšaŭ z duku ŭ Vilni novy zbornik vieršaŭ viedamaha biełaruskaha paeta Maksima Tanka. Zbornik maje 11 bač. Cana 2.50 zł.

-- „*šlach Moładzi*“ ŭ m-cy žniŭni siol. vyjdzie tolki adzin raz, 25-ha. **Biełarusy ŭ Litvie.** — 7.V.38 u Kaŭnasie, u zali šaŭlišaŭ, adbyšia biełaruskі spektakl i koncert. Stavili p'jesu „ščašlyvy Muž“ Fr.

Z žyćcia bratnich narodaŭ

U Litoŭcaŭ. — Nia hledziačy na toje, što miž Polščaj i Litvoju naviazany ŭžo dyplomatyčnyja znosiny i jduć pierahavory ab naładžańni miž hetymi haspadarstvami handlu, u adnosinach polskich ŭladaŭ da Litoŭcaŭ u Vilni mala što žmianilašia na lepšaje. Tak napr. litoŭskaja moładž, jakoj 7 hady tamu zakryty byŭ časapis „Jau-nimo Draugas“, nijak nia moža i siańnia atrymać dažvołu vydavać svoj časapis. Niadaŭna-ž akančalna zakryty litoŭskaja kulturnaja arhanizacyja „Rytas“ šviacianskaha vokruhu i haspadarskaje tavarystva „Ukio Draugija“.

— U lipni m-cy sioleta litoŭskaja moładž sviatkavala 20-ja ŭhodki isnavanńia litoŭskich skaŭtaŭ. Sviatkavańnie heta asabliva ŭračysta adbylošia ŭ akolicach Kaŭnasa, u prysutnašci Lit. Prezydenta A. Smelony i pradstaŭnikoŭ skaŭtaŭ: anhlijskich, francuskich, vuhorskich, švedzkich, latvijskich, estonskich, finlandzkich, a tak-ža z Ameryki i Aŭstralii.

— U hetym-ža m-cy lipni siol. u Kaŭnasie adbyvajecca ŭ češć 20-ch uhodkaŭ niezaležnašci Litvy vialikaja litoŭskaja spartovaja alimpijada, na jakuju pajechała i z Vilni bolš 40 litoŭcaŭ.

U Ukraincaŭ. — 29.VI u Lvovie pamior b. kamandzier ukrainskaj halickaj armii hienerał Miron Tarnavskýj—čaŭaviek vialikich zasluhaŭ dla Ukrainskaha Narodu.

— Adnej z najbolš važnych spravaŭ u Ukraincaŭ žjaŭlajecca ciapiet abarona pravoŭ pravaslaŭje viery ukrainskaha nasielnicтва, siarod jakoha apošnim časam u Rečyp spalitaŭ pravodzicca enerhičnaja akcyja navaročvanńia na katalictva rymskaha - lacinskaha abrađu. Pry tym zdarajucca častyja vypadki padpałaŭ pravasl cerkvaŭ niejkimi nia vykrytymi ludźmi. Suproč hetaha vostra vystupajuć ukrainskija pasly i senatory ŭ Sojmie i Senacie.

— Ukrainkija žančyny ŭ Lvovie, na miesca žlikvidavanaha admin. ŭladami „Sojuzu Ukrainak“, stvaryli svaju palityčnuju arhanizacyju „Družyna Kniahini Olhi“.

Alachnoviča. Viečar hety ladziŭ Bielaruski Centr u Litvie.

— Dasiulešni kiraŭnik Biel. Narodnaha Universytetu pry Biel. Kult. Ašv. T-vie i Nac. Suviazi hram. A. Matač ustupiŭ. Na jaho miesca Litoŭskaje Ministerstva Ašviety naznačyła advakata U. Bojeva.

ШТО ЧУВАЦЬ

— У Польшчы апошнім часам найбольш шуму выклікаў загад прэм'ера ген. Складкоўскага аб маляваньні дамоў, платоў і агулам аб іх упарадкаваньні. У некаторых мясцовасьцях старысты і паліцыя так строга пачалі глядзець за выкананьнем прэм'еравага загаду, што даводзілі людзей да трагічнага палажэньня, а нават да самагубства. Так напр. шмат дзе прыказана разьбіраць хаты, гумны і інш. будынкі. Супроць гэтага ў Сойме былі падаваны інтэрпэляцыі і ўрэшце сам прэм'ер загадаў у часе лета на вёсцы справу ўпарадкаваньняў стрымаць.

Мін. Бэк далей мрыць аб сваім г. зв. польскім блёку гаспадарстваў (Польшчы, Латвіі, Літвы, Эстоніі, Фінляндыі, Швэцыі, Румыніі, Вугрыі, Баўгарыі і Югаславіі) і ў гэтай справе 13.VII езьдзіў у Латвію. Блёк аднак ня клеіцца і нічога ня выходзіць. Дык ня дзіва, што ходзяць чуткі, што мін. Бэк пойдзе ў адстаўку.

— Ад 19 да 22 ліпеня ў Францыі быў у адведзінах англііскі кароль Юры VI з жонкай, якога французы прыёмалі нязвычайна ўрачыста. Кароль Юры заявіў, што ён прыехаў у Францыю, каб сьцьвердзіць, што англііска-францускі саюз далей трывае моцна так, як і ў 1914 г. Гэта значыць, што Англія на выпадак вайны пойдзе разам з Францыяй так, як і ў 1914 г. Характэрна, што і Злуч. Штаты Паўноч. Амэрыкі выразна выказваюцца па старане Англіі і Францыі. Такім чынам творыцца магутны дэмакратычны блёк супроць фашыстаўскага блёку Нямеччыны, Італіі і Японіі.

— У Чэхаславацыі адпружаньне. Урад стараецца паразумецца з нацыянальнымі меншасьцямі. Ходзяць весткі, што Гітлер хоча ўжо зрабіць з Чэхаславацыяй дагавор аб ненападаньні.

— Між СССР і Японіяй паўстаў новы пагранічны спор. Бальшавікі занялі мясцовасьць Фэншэнг на манджурскай граніцы пад Уладывастокам і кажуць, што яна іхняя. А Японія заяўляе, што гэта мясцовасьць яе. Шмат хто думаў, што ўжо зараз выбухне савецка-японская вайна, але ўжо ёсьць весткі аб мяккім тоне японскага ўраду ў гэтым спры і што ўсё ўложыцца спакойна. Спорам гэтым і сваім вой-

скам, якое масава сабралася на Далёкім Усходзе, Саветы пастрашылі Японію і адцягнулі крыху яе ўвагу ад Кітаю, дзе барацьба на фронтах быццам прыціхла. — Цікава, што ў СССР, ня глядзячы на трывожны час, далей адбываюцца чысткі. І так нядаўна расстраляны між інш. камэндзэр беларускай савецкай арміі Белаў і быццам арыштаваны слаўны бальшавіцкі кавалерыст маршал Будзённы, каторы ў 1920 г. вёў атаку на Варшаву.

Маршал Будзённы.

— Японія ў 1940 г. мелася арганізаваць міжнародныя спартовыя ігры—олімпіяду, надовячы аднак ад гэтага адмовілася. Відаць даволі яна мае „іграў“ з Кітаем. Пасьля адмовы Японіі, олімпіяду ў 1940 г. узялася арганізаваць Фінляндыя.

— У Палестыне між жыдамі і арабамі йзноў разгарэлася заўзятая крывавае барацьба.

— У Румыніі памёрла маці цяперашняга караля Карла II, каралева ўдава Марыя.

— У Гішпаніі фашысты крычаць, што яны ўсьцяж перамагаюць урадаўцаў і адбіраюць ад іх новыя абшары і мясцовасьці. Калі-б так аднак было, то ўжо ім даўно не хапіла-б чаго адбіраць. Аднак урадаўцы бароняцца і канца вайны ня відаць. І характэрна, што цывільнае насельніцтва ўцякае ад фашыстаў да ўрадаўцаў.

jn.

СТАЦЫЯ

новая сьвала крызсы. Амэрыканскія прамыслоўцы абвясцілі грашовыя справядачы, якія паказваюць, што калі ў першай чвэрці 1937 г. быў даход 200 мільярд, то ў гэтым самым часе 1938 г. толькі 93 мільярд. Агулам эканамісты кажуць, што надходзіць новая хвала крызсы. Адчувалася гэта моцна ўжо і ў Польшчы, асабліва ў галінах прамысловя.

Важна многа каштуе. Японія кожны дзень выдае 20 мільярд, а ў Японію ў Кітай. Гэта моцна адчувалася на грашовым японскім рынку. І ўжо ў 1937 г. Японія прывезла тавараў на 636 мільярд, а ў 1936 г. Кітай мае тэксаму перавышэ ўвозу над вывозам, ня лічачы прывозу аружжа. Але заграничныя капіталісты даюць Кітаю крэдыт у важным матэрыяле. Відаць спадзіаюцца перамогі Кітаю над Японіяй і што паша яны добра заробіць.

Аблაცію наўкруха сьвету. Амэрыканскі лётчык Hughes, у таварыстве некалькі памочнікаў на самалёце аблაცію наўкруха сьвету ў працягу 3 дзён, 19 гадз., 14 мін. і 10 хвілін. Лэцію ён па лініі: Нiu-Йорк—Парыж—Масква—Аляска—Нiu-Йорк. Жоў гэта новы рэкорд у лётанстве. Дагэтуль найхутчэй аблაცію сьвету амэрыканскі лётчык William Post, аднак ён лэцію на 85 гадзін даўжэй.

Абакралі сьвітаю. У чэрвені м. цысіол. у Польшчы адбыліся вялікія ўрачыстаці з прычыны перавіазьнення з Рыму ў Варшаву рэліквіяў—астаткаў сьціла кс. Андрэя Боболі, якога ніадаўна Катал. Каціол прызнаў сьцітым. Усіо было ўпарадку аў да Кракава. Калі аднак прыбуў туды цягнік з рэліквіямі, рэптам знінула валіза з ватыямі—рознымі дробніцкімі прадметамі,—складанымі пры труні сьці Андрэя Боболі ў Рыміе. Аказалася, што валізу hetу ўкраў чтось; пераканаўшыся аднак, што там нічога вартаснага ня было, кінуў ў Віслу, з якоў вылавілі яе рыбакі.

Уасаблеьніе супіарэчнасьціаў

Кс. V. Hadleўскі, адказваючы ў № 7 „Бел. Фронту“ на змешчаны 30.VI ў „Ш. Моў.“ артыкул аб яго крутні і змянасьці, заяўляе, што жагонажа палітыка асталася нязмяненна, а змянілася BNA. Фактычна аднак кс. Hadleўскі ня толькі нічога не запіраеў, але ўсіо, што мы пісалі, пацьвердзіў. Бо ў гэтым-жа № 7 „Б. Фронту“ кс. Hadleўскі адчырыў, што ад біларускага рэлігійнага пільхрымаў у Каіварыю, а ў артыкуле „Бяздзейная біларуская інтэлігенцыя“ высьмiejвалася дэмакратыя і выражаўся сымпатыі для зьвіарынага нацыяналізму, які зганілі ня толькі дэмакраты, але і Папа Рымскі. Тымчасам мы малодыжа жаўчэ паміатуем, калі кс. Hadleўскі належаў да Бел. Хрыкціянскай Дэмакратыі і калі палітыка ў яго ішла разам у згодзі і з працаў рэлігійнай і з дэмакратычнымі прынцыпамі. — BNA стажа і стаіць на хрунці дэмакратыі.

Характэрна пры тым, што кс. Hadleўскі кажа, што ахітэцыя за працэсію гэта ня жаго і жагонажа „Фронту“ работа. А мы ўважам, што гэта якраз работа душоўнікаў, а ня наша, людзей сьвіецкіх. Мы ў гэтаў справіе найвыжэй мохам памahaць, так як памahalі, і так як памahalі ўсіе біларусы, розных кірункаў, каторыя ценіаць і разуміаць патрэбу біларушчыны ў рэлігійным жыці — Кс. Hadleўскі, як кажа народная прыказка, „калі ня поп, дык ніахай ня ўбіраеца ў рызу“.

jn.

Свяшчэннік паступае нязгодна з абавязуючым правам.

Астрына, Шчучынскі нав. Ня так даўно адбылася ў нас змена настаяцеляў. Новы наш свяшчэннік быццам беларус і ўсе прыхаджаньне таксама беларусы. Аднак свяшчэннік чамусьці пачаў вучыць у школе рэлігіі папольску і пробаваў нават гаварыць у царкве папольску казаньні. Калі сяляне запыталіся яго, чаму ён гэтак робіць, дык ён сказаў, што так рабіць сказалі яму ўлады. Але мы гэтаму ня верым. Бо вось нават у школьным падручніку: „Z naszej teraźniejszości“ чытаем, што ў Польшчы ёсць толерацыя, што ўсе грамадзяне розных нацыянальнасьцяў роўныя, ды што могуць вызнаваць тую рэлігію, якую хочучь і карыстацца ў малітве сваёй роднай мовай, нікага ж прымусу ня можа быць і няма і г. д. І гэтыя правы забясьпечвае нам Польская Канстытуцыя! — Дык няма чаго крывіць душой! Мы праваслаўныя беларусы хочам маліцца пабеларуску і хочам, каб нас нашай праваслаўнай рэлігіі вучылі свяшчэннікі пабеларуску. І свяшчэннік у такіх выпадках павінен паступаць згодна з воляй народу і з абавязуючым правам.

Г. В.—кевіч.

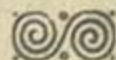
Ксiондз нiа чоґа спавiадаґ беларуса

Жодзішкі, Валежскаґа пав. У нас здарыўся нябытаў і нячүваны выпадак. Усiо бадая насiелнiцтва ў нас беларускаґе, а кс. пробаршґ-палак. У ґасiе вiалiкаднпых сповiадзiаў, рајшоў vyspавiадacca да кс. Јана Јашкiевiґа — пробаршґа Жодiшнայ парачвii — беларус каталiк Antoni Hрышкiевiґ з v. Paniжаны i, јасна, раґаў спавiадacca пабеларуску. Раґуўшү беларускују movу кс. Ј. Јашкiевiґ нiа вытрымаў i зажадаў, каб hрам. А. Hрышкiевiґ спавiадаўsia паролску; калi-ж јон сказаў, што паролску нiа можа, дык тady пробаршґ крыкнуў јаму: „То idз сповiадаґ siґ do Wilna do ksiґdzа

bielarusа“ i sa zloшciu pakinuў spавiадnicu i ўciok.

Pytajemsia, ci moжа tak pастupic̄ proбаршґ adnosна svajho парачвiјanina? Ci ж Chrystus i јahonyja apostaw adhaniali ad siabie ludziej? Ale nia budziem ks. Ј. Јашкiевiґа раўнiаґ да Chrysta i јahonych apostaw, каб nie abraжаґ hetым henych шvietlych постаґciаў. Adznaґajem hety fakt tolki dziela historyi i каб зviарнуґ na јaho ўvahu vyшґejшых ulaдаў Katalickaha Kaшciоla.

Sviedki.

Paштовaja skryнка

E. Siel-cy: Pakulшto tvory Vaшy slabyja i da-druku nie padchodziaґ. Treba боlш ґytaґ tvoraў biel. klasykaў (Kupaў, Bahdanoviґa, Kolasa) i боlш pracavaґ nad saboj, a тady zmoжаґcie pisaґ добра.

Siarhiejevу, Jemieljanґyку i Dyduшcy: „шlach Moладзи“ vysyлајem акуратна. Prosim дамahaґca на рошґе

M. V. u Latvii: Pracujem i ґasapis Vam vysyлајem акуратна. Pryvitaґniel!

J. Narcyzу: Vierшы niaјasnyja, nia vyтрыmanuja raзмieram, i z rusycyzmami. Da druku nie padchodziaґ. Radzim боlш ґytaґ i pracavaґ nad saboj i svaimivorami.

Dr. J. M.: Dziakujem, јak баґыcie, карыстајem. Pryvitaґniel!

K. Rahoјшy: Matarjaly атрымалi, dziakujem. Budziem staracca vykarыstyvaґ.

V. Kuзmickamu: Vierшы slabavatyja: kulhaje ў ich mova i raзмier, nia zusim јasny i зmiest. Pisaґ adnak moжаґcie, tolki treba боlш papracavaґ nad saboj.

M. J—ku: Vierшы, naжал, slabyja. Boлш treba ґytaґ biel. паezii, pazнаґ добра biel. hрамату i pracavaґ nad saboj.

J. Cоrnamu: Hрошy i mataryjaly атрымалi, dziakujem. Budziem staracca papраўлаґ i vykarыstyvaґ. Proзaj radzim pisaґ.

H. Novik: Vierшы атрымалi, dziakujem. У мiеру mahґымашґи budziem drukavaґ.

Lavonu: Karykatury добраја реґ, ale kliшy kaштujуґ doraha, dziela hetaha nia zmoжаm ich davaґ. Pryvitaґniel!

Гэтым абвiашчаецца, што 29-га жнiўня 1938 году адбудуцца ўступныя экзамины ў Вiленскую Беларускаю Дзяржаўную Гiмназию

Заявы (паданынi) прыймаюцца да 25-га жнiўня 1938 г.

Блiжэйшыя iнфармацыi аб гэтым, на жаданьне, высылae бясплатна дырэкцыя гiмназиi, адрас якой наступны: Gimnazjum Bialoruskie—Wilno, ul. Dominikaшska 3/5. *Кожны беларус павiнен старацца, каб вучыць сваix дзiацeй у школах БЕЛАРУСКIХ!*

„Шлях Моладзi“ рэдагуе Рэдакцыйная Калегiя. Друкуецца ў Беларускай Друкарнi iм. Фр. Скарыны ў Вiльнi (Завальная 1-2) коштам працы: Я. Багдановiґа, Я. Найдзюка i А. Шутовiґа.

Адрас рэдакцыi i адмiнiстрацыi: Вiльня, Завальная вулиця № 1—2 (Wilno, Zawalna 1—2).

„ШЛЯХ МОЛАДЗI“ выходзiць два разы ў месяц: 5 i 25. Падпiска на год 2 зл. i 50 гр., на паўгода 1 зл. 50 гр., на 3 мес.—75 гр. Цана аднаго экзэмпляра 15 грошаў. — Загранiцу ўдвая даражэй. — Нумар карґатэкл „przekazu gozгachunkowego“ 59.

Выдавец: „БЕЛПРЭС“.

Рэдактар: Я. НАЙДЗ.ОК.

Пiсьмо ў Рэдакцыю

Паважаны Грамадзянiн Рэдактар!

Не адмоўце, калi ласка, зьмясьцiць у Вашым Паваж. часопiсе нiжэйпададзеньня колькi слоў выясньеньня ў сувязi з артыкулам „Урачыстая Акадэмиа ў чэсьць с. п. Д-ра Т. Грыба“ (у чужаслове!) з аднаднiўкi „Наш Золак“ з дня 23 чэрвеня 1938 г.

1. Нiжэйпадпiсаны быў прэлегентам на Акадэмиi ў чэсьць с. п. Д-ра Т. Грыба не як „манапалiст“, а на запросiны Ураду Бел. Студ. Саюзу, які ладзiў гэтую Акадэмию.

2. Асяродздыдзе, месца i час Акадэмиi јасна вымагалi паказаць слухачом духовую постаґу нябожчыка як беларуса (студэнта i грамадзянiна), а не як дзеяча партыйнаґа.

3. Як выканана была гэта задача, найлепш сьведчыць згодная для прэлегента рэакцыя слухачоў на залi i абурэньне тых-жа слухачоў з прычыны выступленьня опонэнта.

4. Аб арганiзаваньнi беларускаґа хору ў Празе лепш было-б для самоґа „Золак а“ не ўспамiнаць. Але калi ўжо так сталася, дык лiшне толькi йшґэ раз пацьвердзiлася, што для пэўных „рэвалюцыянераў“ сапраўды няма нiчоґа сьвятоґа (анi хору, анi „iнстытуту“), на што яны не хаґелi-б налажыць сваю партыйную пячаць. Прэлегент зушiм не казаў, што „нябожчык арганiзаваў бел. хор“, бо гэтаґа ня было(i), але казаў, што „браў учасьце“. Сам-жа прэлегент „памагаў арганiзоўваць гэны хор“(i), але — ня Грыбу!

5. Урэшце супроць сугестыi „Золак а“ трэба бесстаронна сьцьвердзiць, што Т. Грыб, памiма сваix партыйных перакананьняў, умеў знайсцi сутычныя i агульна беларускiя. Гэта свомасьць нябожчыка карысна вырозньiвае яго спасярод аспрочаных яго-ых партыйных аднадумцаў, якія, iзоляваўшыся ад ўсякай творчай беларускай працы, ня толькi не патрапiлi самi ўздабыцца на штосьцi вартае памяцi свайґо лiдэра („маґчымасьцi“ для кожнаґа роўны), але не астанавiлася нават прад спробай збурыць тое, што робяць iншыя. Паказалi гэта: словам—на Акадэмиi ў Вiльнi 7.V.1938 г., i друкам—у ўспомненай аднаднiўцы „Наш Золак“, які блiзу ўвесь запоўнiў павадыр расейскix эс-эраў В. Чернов. Рэдакцыя-ж „беларуская“ агрiнiчылася да вылiваньня толькi затрутай жоўцi. З беларускiмi эс-эрамі кепска. Але гэта ўжо iх нутраная-„партыйная“ справа.

Прыiмеце выражэньне пашаны 5.VII.1938. Ад. Клiмовiґ.